

Ohje yhteisistä juhlista, uskonnollisista tilaisuuksista ja katsomuskasvatuksen järjestämisestä varhaiskasvatuksessa

Sisällys

Johdanto

1. Yhteiset juhlat varhaiskasvatuksessa
2. Uskonnolliset ja niille vaihtoehtoiset tilaisuudet
3. Katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa
4. Yhteistyö huoltajien kanssa ja henkilötietojen käsittely
5. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja toimipaikan vastuu tämän ohjeen mukaisesta toiminnasta

Johdanto

Tässä ohjeessa kuvataan, miten uskonnon ja omantunnon vapautta koskevat säännökset Suomen perustuslaissa (731/1999), varhaiskasvatuslaissa (540/2018) ja muussa lainsäädännössä kuten yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014), Lapsen oikeuksien sopimuksessa sekä Opetushallituksen määräyksenä annetussa Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -asiakirjassa tulee ottaa huomioon varhaiskasvatuksessa järjestettäessä katsomuskasvatusta, yhteisiä juhlia sekä mahdollisia uskonnollisia tilaisuuksia ja toimituksia ja niille vaihtoehtoista toimintaa. Ohjeeseen sisältyvät säännösten soveltamista koskevat tulkinnat ja näkemykset perustuvat säännösten valmisteluasiakirjoissa esitettyihin sekä eduskunnan perustuslakivaliokunnan, ylimpien laillisuusvalvojien ja Opetushallituksen esittämiin pääsääntöisesti perusopetusta koskeviin kannanottoihin, joita voidaan soveltuvin osin noudattaa myös varhaiskasvatuksessa.

Ohjeen tarkoituksena on varmistaa sivistyksellisten ja uskonnon vapautta koskevien perusoikeuksien toteutuminen sekä lapsen edun ensisijaisuus varhaiskasvatuksessa, edistää koulutuksellista tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kulttuurisen moninaisuuden arvostamista. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että varhaiskasvatuksen katsomuskasvatus on uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitouttamatonta. Sitouttamattomuus tarkoittaa sitä, että lasta ei saa ohjata mihinkään katsomukseen eikä häneen saa katsomuksellisesti vaikuttaa.

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa muun muassa jokaisen lapsen uskonnollista ja katsomuksellista taustaa (Varhaiskasvatuslaki 3 §). Varhaiskasvatuksen järjestäjät vastaavat siitä, että katsomuskasvatusta, yhteisiä juhlia sekä mahdollisia uskonnollisia tilaisuuksia ja toimituksia ja niille vaihtoehtoista toimintaa järjestetään säännösten ja määräysten edellyttämällä tavalla.

Varhaiskasvatuksessa huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kunnioittaen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa todetaan, että lasten ja huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen edistää osallisuutta. Varhaiskasvatus tarjoaa lapsille tilaisuuksia harjoitella toimimista ryhmän jäsenenä ja monenlaisten ihmisten kanssa. Toimintakulttuurin osalta on tärkeää, että lapsia rohkaistaan hyvään vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Varhaiskasvatus tulee järjestää siten, että varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa olevat tavoitteet toteutuvat. Varhaiskasvatuksessa toiminta on yhdenvertaista ja kaikessa toiminnassa otetaan huomioon ensisijaisesti lapsen etu.

Tämä ohje koskee kaikkea varhaiskasvatuslaissa säädettyä kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan toimintaa eli päiväkoteja, perhepäivähoitoa sekä avointa varhaiskasvatustoimintaa. Ohje koskee myös vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta.

1. Yhteiset juhlat varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa edistetään osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Yhteisillä juhlilla ja tapahtumilla vahvistetaan lasten, henkilöstön ja huoltajien yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta tukevaa toimintakulttuuria. Varhaiskasvatuksessa järjestettävät juhlat tarjoavat lapsille mahdollisuuksia tutustua moninaiseen kulttuuriperintöön sekä yhteisön ja ympäristön kulttuuriseen, kielelliseen, uskonnolliseen ja katsomukselliseen monimuotoisuuteen.

Varhaiskasvatuksessa voidaan viettää erilaisia juhlia kuten joulujuhla, kevätjuhla ja itsenäisyyspäivän juhla. Nämä juhlat ovat kaikille varhaiskasvatuksessa oleville lapsille tarkoitettuja. Juhlien vietossa tulee ottaa huomioon lapsiryhmään kuuluvien lasten moninaiset kulttuuritaustat. Varhaiskasvatuksen järjestäjät ja palveluntuottajat päättävät juhlista ja niiden sisällöstä. Varhaiskasvatuksessa juhlat ovat osa varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaista pedagogista toimintaa ja niiden suunnittelu lähtee lapsiryhmästä ja sen tarpeista. Yhteiset juhlat eivät voi olla uskonnollisia tilaisuuksia, eikä niille järjestetä vaihtoehtoisia tilaisuuksia.

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on antaa valmiuksia ymmärtää ja kunnioittaa moninaista kulttuuriperinnettä sekä kunkin kielellistä, kulttuurista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa (Varhaiskasvatuslaki 3 §). Näiden tavoitteiden tulee olla lähtökohtana myös juhlaperinteiden vaalimisessa ja kehittämisessä. Juhlien suunnittelussa voidaan tehdä yhteistyötä huoltajien sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmien edustajien kanssa.

Yhteisiin juhliin voi sisältyä uskontoon viittaavia yksittäisiä elementtejä. Tällaisten juhlatraditioiden katsotaan olevan samalla tavoin kuin esi- ja perusopetuksessa osa suomalaista kulttuuria.

Perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan koulun juhlaan mahdollisesti sisältyvän yksittäisen virren laulamisen johdosta juhlaa ei voida uskonnollisen suvaitsevaisuuden nimissä pitää uskonnon harjoittamiseksi katsottavana tilaisuutena. Lisäksi valiokunnan mukaan perinteisiin juhliin voi sisältyä muitakin vastaavia, sinänsä uskonnollista alkuperää olevia traditioita (PeVM 2/2014 vp). Sen sijaan eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ratkaisussaan (EOAK/2186/2018) katsonut, että tilaisuutta, jossa oli useita uskontoon viittaavia elementtejä (laulettu virsiä, esitetty jouluevankeliumi, pappi pitänyt puheen), oli pidettävä uskonnon harjoittamisena.

Tarkkaa rajaa uskontoon viittaavien elementtien sallitulle määrälle varhaiskasvatuksen yhteisissä juhlissa ei voida antaa, vaan asia jää varhaiskasvatuksen järjestäjän, tai palveluntuottajan tai varhaiskasvatusta antavan yksikön harkittavaksi. Tässä tulee kiinnittää huomiota juhlasta muodostuvaan kokonaisuuteen ja uskonnollisten elementtien osuuteen siinä.

Edellä mainitussa eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa (EOAK/2186/2018) on pidetty ongelmallisena, mikäli koulun juhla on pidetty kirkkosalissa. Sen sijaan perustuslakivaliokunta on mietinnössään (PeVM 16/2021 vp) linjannut, että koulun juhlan järjestäminen kirkossa ei sellaisenaan tee tilaisuudesta uskonnollista eikä sen sisällöstä uskonnon harjoittamista.

Opetushallitus korostaa erityisen huolellisen harkinnan merkitystä, jos varhaiskasvatuksen juhlia suunnitellaan järjestettäväksi uskonnollisissa tiloissa. Varhaiskasvatuksen yhteiset juhlat on tarkoitettu kaikille varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille ja heidän huoltajilleen. Juhlien järjestelyissä, kuten juhlapaikan valinnassa, tulee pyrkiä siihen, etteivät järjestelyt rajaa ketään jäämään pois juhlasta vakaumukseen liittyvien syiden vuoksi.

Varhaiskasvatuksen järjestäjien tai palveluntuottajien tulee tiedottaa riittävän ajoissa juhlista ja niiden sisällöstä. Tarvittaessa huoltajien kanssa voidaan sopia lasta koskevista yksilöllisistä järjestelyistä, jos huoltaja ei halua lapsen osallistuvan kaikkeen juhlaan kuuluvaan ohjelmaan. Järjestelyt, kuten lapsen siirtyminen toiseen tilaan osaksi aikaa, tulee toteuttaa hienotunteisesti ja mahdollisimman vähän huomiota herättävästi. Järjestelyistä sovittaessa tulee ottaa huomioon lapsen edun ensisijaisuus ja turvallisuus. Kaikille yhteiseen juhlaan sisältyville yksittäisille uskonnollisille elementeille, esimerkiksi yksittäiselle virrelle ei tarvitse järjestää vaihtoehtoisia ohjelmaa.

2. Uskonnolliset ja niille vaihtoehtoiset tilaisuudet

Uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset sisältävät uskonnon harjoittamista. Perustuslain 11 §:n 2 momentin mukaan uskonnon ja omantunnon vapauteen sisältyy oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus ja oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Kukaan ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen. Viimeksi mainitun perusteella lasta ei voida velvoittaa osallistumaan jumalanpalvelukseen, uskonnolliseen päivänavaukseen tai muuhun uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen. Vapaus olla osallistumatta uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimitukseen on riippumaton uskonnollisen yhdyskunnan jäsenyydestä. Näin ollen myöskään tiettyyn uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvia ei voida velvoittaa osallistumaan asianomaisen uskonnollisen yhdyskunnan tai varhaiskasvatuksen järjestäjän tai palveluntuottajan itse järjestämiin uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimituksiin. Toisaalta perustuslain 11 §:n 2 momentin tarkoituksena ei ole estää muiden positiivista uskonnon harjoittamisen vapautta.

Varhaiskasvatuksen järjestäjät ja palveluntuottajat päättävät, järjestetäänkö varhaiskasvatuksen yhteydessä uskonnollisia tilaisuuksia ja toimituksia vai ei. Varhaiskasvatuksen aikana järjestettävät uskonnolliset tilaisuudet, kuten jumalanpalvelukset tai hartaudet tulee aina järjestää erillään muusta varhaiskasvatustoiminnasta.

Uskonnolliset tilaisuudet tulee nimetä ja niistä tulee tiedottaa riittävällä tarkkuudella siten, että lapsille ja huoltajille muodostuu oikea käsitys tilaisuuden tai toimituksen uskonnollisesta luonteesta. Esimerkiksi joulukirkkoa ei tule kutsua syyskauden päätösjuhlaksi tai päiväkodin joulujuhla. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tai palveluntuottajan tulee huolehtia, että vapaus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen toteutuu myös käytännössä, esimerkiksi siten, että vaihtoehtoiset tilaisuudet järjestetään fyysisesti erillään. Varhaiskasvatuksen järjestäjällä tai palveluntuottajalla on vastuu kaikkien eri toimintoihin osallistuvien lasten turvallisuudesta.

Uskonnollisille tilaisuuksille ja toimituksille on aina järjestettävä vaihtoehtoista toimintaa, jonka tulee olla uskonnollista sisältöä lukuun ottamatta luonteeltaan ja tavoitteiltaan mahdollisimman samankaltaista kuin siinä tilaisuudessa, jonka tilalla muuta toimintaa järjestetään. Uskonnollisia tilaisuuksia ja toimituksia ei voida järjestää, jos esimerkiksi varhaiskasvatuksessa käytössä olevat tilat tai henkilöstöresurssit eivät mahdollista uskonnollisten tilaisuuksien tai toimitusten taikka niille vaihtoehtoisen toiminnan järjestämistä lainsäädännön ja näiden ohjeiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa tulee huolehtia myös siitä, ettei uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumisesta tai osallistumatta jättämisestä aiheudu lapselle leimautumista tai muita haitallisia seuraamuksia. Vastaavasti kuin esi- ja perusopetuksessa olennaista on, että lapsen huoltajalle jää todellinen ja aito vapaus valita, osallistuuko lapsi uskonnollista ainesta sisältäviin tilaisuuksiin ja toimituksiin (perustuslakivaliokunta 2/2014 vp). Uskonnollisen tilaisuuden ja sille vaihtoehtoisen tilaisuuden sisältö ja järjestämispaikka tulee olla mahdollisimman hyvissä ajoin ja tarkasti tiedossa ja kuvattuna tilaisuudesta tiedotettaessa. Mahdolliset yhteistyötahot tulee mainita.

Varhaiskasvatuksen järjestäjä tai palveluntuottaja voi tehdä yhteistyötä paikallisten seurakuntien ja uskonnollisten yhdyskuntien kanssa esimerkiksi tiedottamalla lasten huoltajia mahdollisuudesta osallistua vapaa-aikana uskonnollisten yhdyskuntien järjestämiin tilaisuuksiin.

3. Katsomuskasvatus varhaiskasvatuksessa

Opetushallituksen hyväksymien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2022 mukaan varhaiskasvatukseen sisältyy katsomuskasvatusta, jossa yhteisen tutustumisen kohteena ovat lapsiryhmässä olevat uskonnot ja muut katsomukset. Lasten kanssa voidaan tarkastella myös laajemmin uskontoja ja katsomuksia. Vastaavasti tarkastellaan uskonottomuutta. Varhaiskasvatus on uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin, mutta lasta ei saa ohjata mihinkään katsomukseen eikä häneen saa katsomuksellisesti vaikuttaa. Katsomuskasvatus ei voi pitää sisällään uskonnon harjoittamista, esimerkiksi ruokarukousta tai jumalanpalvelusta.

Katsomuskasvatus on varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kirjattuna ”Minä ja meidän yhteisömme” -oppimisen alueeseen. Tämä ohje täydentää Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita näiltä osin. Katsomuskasvatus on yleissivistävää ja sitä toteutetaan osana varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa. Tavoitteena on edistää keskinäistä kunnioitusta ja ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan sekä tukea lasten kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin kehittymistä. Lasten kanssa tutustutaan erilaisiin katsomuksiin ja niihin liittyviin perinteisiin. Luontevia tapoja tarkastella katsomuksia ovat esimerkiksi vuodenkiertoon liittyvät juhlat ja tapahtumat sekä päivittäiset tilanteet kuten pukeutuminen ja ruokailu. Lasten ihmettelylle annetaan tilaa ja heidän kanssaan pohditaan askarruttavia elämänskysymyksiä. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 4.5.) Katsomuskasvatuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia varhaiskasvatuksen pedagogiikkaan soveltuvia menetelmiä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa katsomuskasvatuksesta ja sen käytännön toteutuksesta. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tulee toimia katsomuksellisesti moninaisessa ympäristössä ammatillisesti omasta katsomuksestaan riippumatta.

Varhaiskasvatuksessa voidaan tehdä alueellista ja paikallista yhteistyötä moninaisten katsomuksellisten yhteisöjen kanssa. Yhteistyössä voidaan hyödyntää myös etäyhteyksiä ja

virtuaalivierailuja. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja palveluntuottajan tulee huolehtia siitä, että se toimii tasapuolisesti eri yhteistyökumppaneita kohtaan. Varhaiskasvatuksen järjestäjä vastaa siitä, että yhteistyö tapahtuu varhaiskasvatusta ohjaavien asiakirjojen periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksen henkilöstö vastaa toiminnan suunnittelusta ja toteuttamisesta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteiden ja varhaiskasvatuksen järjestäjän määrittelemien yhteistyörakenteiden mukaisesti. Yhteistyössä tulee aina huomioida lapsen etu ja toiminnan tulee olla pedagogisesti perusteltua. Uskonnollisia tiloja voidaan käyttää oppimisympäristöinä myös muussa yhteydessä kuin osana katsomuskasvatusta, esimerkiksi kulttuuriperinnön, taiteen, arkkitehtuurin ja historian näkökulmista tai retkipaikkana.

Ratkaisussaan EOAK/1417/2019 eduskunnan apulaisoikeusasiamies on todennut, että se, että koulun aamunavauksen pitäjänä toimii seurakunta ei väistämättä johda siihen, että tilaisuudessa olisi kyse uskonnon harjoittamisesta. Näkemys perustuu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntöön, jonka mukaan järjestäjätahon oletettu tai todennettu taustamotiivi ei voi olla yksinomaisena perusteena tietyn teon tai tapahtuman arvioinnissa. Jos varhaiskasvatuksessa tehdään yhteistyötä katsomuksellisten yhteisöjen kanssa, varhaiskasvatuksen järjestäjä tai palveluntuottaja huolehtii siitä, että ulkopuoliset toimijat noudattavat varhaiskasvatuksesta annettuja määräyksiä ja ohjeita.

4. Yhteistyö huoltajien kanssa ja henkilötietojen käsittely

Varhaiskasvatuksessa huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä kunkin perheen taustaa, uskontoja, katsomuksia ja arvoja kunnioittaen. Huoltajan valitessa lapselleen erityiseen katsomukseen perustuvan varhaiskasvatuspäivätoiminnan, tulee huolehtia siitä, että huoltaja saa riittävästi tietoa toiminnan erityistavoitteista ja arvoista.

Tilaisuuksista ja tapahtumista tiedotettaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että huoltajat voivat ymmärtää, onko kyse varhaiskasvatuksen katsomuskasvatuksesta, uskonnollisesta tilaisuudesta vai muusta tilaisuudesta (ks. EOAK/3017/2019).

Koska lapsella on huoltajan ilmoituksesta perustuslain 11 §:n 2 momentin nojalla mahdollisuus olla osallistumatta uskonnon harjoittamiseen, huoltajille toimitettavista tiedotteista on käytävä ilmi varhaiskasvatuksen yhteydessä järjestettävät uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset sekä niille vaihtoehtoinen toiminta. Uskonnollisten tilaisuuksien ja toimitusten sekä niille vaihtoehtoisen toiminnan sisällöstä tulee antaa tietoa ajoissa ja riittävällä tarkkuudella (vrt. EOAK/2186/2018).

Lapsen huoltaja ilmoittaa, osallistuuko lapsi uskonnollisiin tilaisuuksiin ja toimintaan vai niille vaihtoehtoiseen toimintaan. Huoltajaa tulee tiedottaa siitä, että hänellä on aina mahdollisuus tapauskohtaisesti ilmoittaa, mihin tilaisuuteen tai toimintaan lapsi osallistuu. Huoltaja voi antaa ilmoituksen toistaiseksi voimassa olevana kaikkien uskonnollisten tilaisuuksien osalta esimerkiksi varhaiskasvatukseen ilmoittauduttaessa tai lapsen varhaiskasvatussuunnitelma - keskustelussa tai halutessaan asiasta voi ilmoittaa tapauskohtaisesti. Huoltaja voi muuttaa ilmoitustaan. Ilmoituksen muodon päättää varhaiskasvatuksen järjestäjä tai palveluntuottaja. Ilmoituksen jälkeen varhaiskasvatuksen järjestäjä tai palveluntuottaja huolehtii siitä, että lapsen osallistuminen uskonnolliseen tilaisuuteen tai toimintaan taikka niille vaihtoehtoiseen toimintaan toteutuu huoltajan ilmoituksen mukaisena.

Ilmoitusten käsittelyssä varhaiskasvatuksen järjestäjän tai palveluntuottajan tulee noudattaa henkilötietojen käsittelyä koskevia EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) ja sitä täydentävän tietosuojalain (1050/2018) säännöksiä. Ennen tietosuoja-asetusta voimassa olleen henkilötietolain aikaisessa ratkaisussa (EOAK/1825/2016) eduskunnan oikeusasiamies katsoi, että perusopetuksen järjestäjällä oli oikeus käsitellä tilaisuuksiin ilmoittautumisiin liittyviä tietoja. Vastaavasti tietoja voidaan käsitellä myös varhaiskasvatuksessa. Henkilötietojen käsittely tulee suunnitella etukäteen ja määritellä käsittelyn tarkoitus. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tai palveluntuottajan tulee käsitellä henkilötietoja huolellisesti ja noudattaa hyvää tietojenkäsittelytapaa. Uskonnolliseen vakaumukseen liittyvät tiedot ovat erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, joten niitä tulee käsitellä erityisen tarkasti [vrt. Tietosuoja-asetus (2016/679), 9 artikla].

Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 5 §:n mukaan lapsen huoltajat vastaavat pääsääntöisesti yhdessä lapsen huoltoon kuuluvista tehtävistä ja tekevät yhdessä lasta koskevat päätökset. Varhaiskasvatukseen liittyvissä asioissa voidaan yleensä katsoa riittävän se, että toinen huoltajista on allekirjoittanut varhaiskasvatukselle osoitetut hakemukset ja lomakkeet. Taustalla on olettama siitä, että huoltajat ovat keskenään sopineet asioista edellä todetun lain kohdan mukaisesti. Jos varhaiskasvatukseen on nimenomaisesti ilmoitettu tai varhaiskasvatuksella on muutoin tieto siitä, esimerkiksi yhteishuoltajuustilanteissa, että molemmat huoltajat haluavat tulla kuulluiksi, toimitaan tämän mukaisesti. Jos huoltajien näkemykset poikkeavat toisistaan, varhaiskasvatuksen tulisi tällöin ensisijaisesti ohjata huoltajat sopimaan asiasta keskenään. Jos sopimusta ei saada aikaan, olemassa olevan tilanteen säilyttämistä ja lapsen edun turvaamista voidaan pitää lähtökohtana varhaiskasvatuksen päätöksenteossa.

5. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja toimipaikan vastuu tämän ohjeen mukaisesta toiminnasta

Varhaiskasvatuksen järjestäjä tai palveluntuottaja vastaa, että näissä ohjeissa tarkoitettu katsomuskasvatus, varhaiskasvatuksen yhteiset juhlat sekä uskonnolliset tilaisuudet ja toimitukset suunnitellaan ja järjestetään lainsäädännön ja Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksen järjestäjän tai palveluntuottajan tulee myös valvoa, että toimipaikat noudattavat lainsäädäntöä ja järjestäjäkohtaisia linjauksia.

Varhaiskasvatuksen toimipaikoissa johtaja on kokonaisvastuussa toimipaikan toiminnan järjestämisestä lainsäädännön, varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja järjestäjäkohtaisten päätösten ja linjausten mukaisesti. Johtajan tulee perehdyttää varhaiskasvatuksen henkilökunta näihin ohjeisiin ja valvoa, että henkilökuntaan kuuluvat toimivat säännösten, määräysten ja paikallisten päätösten mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen viranhaltijat toimivat virkavastuulla, mikä merkitsee korostettua velvollisuutta lainsäädännön ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden noudattamiseen.

Pääjohtaja

Minna Kelhä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Opetushallituksen
asianhallintajärjestelmässä.

LIITTEET

Liitteiden nimet luetellaan allekkain

JAKELU

Jakelun nimet allekkain

TIEDOKSI

Nimet allekkain